

ZENSKÁ HLÍDKA.

ŘÍDÍ M. BUREŠOVÁ.

J. V. SLÁDEK:

VZPOMÍNKA.

Jestli mi nesete požehnaní,
pak vlněná na hlavu mi polož ruku:
jest trpké jen to na rtech pousmání;
srdce je detakty klidno v každém tluku.

Jestli mi nesete záchvat zvěsti,
že lidský život nepodhlodá
ta smrt, — že zněl jenom štěstí:
— pak sejdem se, a zde se to už podá.

A jestli byl to záblesk v snění:
— i sen dodává k žití síly,
A přiláhal na rozloučení —
pak postůj — ještě chvíli!

ZENA.

Pozorněji-li vývoj vzdělání v našem žrném státu Nebraska, sledujeme, že žena hraje větší roli než naši páni světa, muži — v rozšívání semene vzdělání a přípravování budoucích občanů naší milé republiky.

V nedávné ještě minulosti panovalo většinou mínění, že výchova dorostu má svědčena býti pouze jen silnějšímu pohlaví. Dnes však nahlíží se na otázku tuto skrze jiné okuláry, a ženě počíná se dostávat uznání, že nejenom se vyrovná mužů v učení vzdělání mládeži, ale bylo i dokázáno, že předčí nad muže. Jedna věc je jista, že žena chápe povahu dítěte mnohem rychleji a určitěji nežli muž. Je dokázáno a zjištěno, že matka chápe a vystihne povahu dítěte v velké většině případů snáze nežli otec, jednak následkem stálého styku s dítětem a jednak vrozeným pozorovatelským talentem.

Sledují vývoj vzdělání v našem státu již po delší dobu a shledávám, že žena je na úrovni a mužem, a výsledky paedagogické to dotvrzují. Není tomu sice dáno, co žena v pozadí stála ve výchově, dnes však přehlédneme-li sobě seznam okresních školodorce, shledáme, že jsou v našem státě 44 školodorkyně a porovnáme-li poměr učitelce, shledáme, že jich je 6 na jednoho muže. Naše obecné školy jsou na vysokém stupni a rovnají se školám v každém jiném státě, a v mnohém případě je i předčí! Nemusí sobě někdo myslet, že žena zaujímá toto místo snad následkem nějakého uznání ženy muži? Nikoliv. Pouze jen schopnosti, instinkt chápání povahy dítěte a náklonnost k přirozenému vyučování činí ženu od přírody způsobilou pro úkol tento, její pohlaví to samo nese, vždyť matka je prvním učitelem dítěte — a ne muž.

Dívky se mnohým matkám, které říkají, že jejich dcera nepotřebuje vzdělání, jen když prý dovede uvařit, to ze postací pro ženu. Jak jsem shora uvedla, matka je prvním učitelem dítěte, a má-li vzdělání, zajisté dá dítěti mnohem lepší první základ, na němž povaha jeho se utváří a na kterém budoucí jeho vzdělání spočívá.

Uvádím tuto stať, bych povzbudila naše ženy, matky, by se snažily dáti svým dětem dle možnosti všestranného vzdělání, tak aby se připravily na svůj důležitý úkol v životě. Pořadatelka.

VELIKÁ MORAVANKA.

Napsala M. N. z Brna.

Před 12 lety na popud učitelky Elišky Machové usnesly se v Kroměříži shromážděné učitelky moravské řídit na oslavu spisovatelky Karolíny Světlé "Ženskou Útulnu" a vskutku také přikročeno ke sbírec. Když brzy po té Kar. Světlá odešla tam, odkud není návratu, najmuty 3 dni po její smrti v Brně dva pokoje a přijaty první tři sirotky do "Ženské Útulny". Jejich ošetrování svědčeno bylo sl. Marii Stejskalové, pensionované učitelce. To byl skrovný začátek, který v rukou učitelky Stejskalové vzrostl ve veliké dílo. Stejskalová vnovala Útulně své srdce, svůj rozum, své nadání, svou energii i své tělo. Nežila více pro sebe, žila pro malé trpělivky, jimž otec, matka, neb i oha zemřeli, a nebylo, kdo by se o pozůstalá ubožátka postaral. Stejskalová se nejen postarala, ale nahradila jim matku, ba možno

VŘELÁ VZPOMÍNKA, VĚNOVÁ NÁ PAMÁTKU MARUŠKY BITTNEROVÉ.

(A. Kuliková, So. Omaha, Nebr.)

V posledním svém dopise, uveřejněném v "Ženské Hlídkě", učinila jsem zmínku o "Červeném domě", českém zemském to prodejcích, a jelikož zmínka ta zdá se mi býti nedostatečnou a já bych mohla psáti mnoho o tom, co jsem tam zažila, mám v úmyslu o předmetu tom dále pokračovat — snad se najdou čtenářky, jež budou věnovati trochu času na přečtení si mých dopisů. — Ve chvílích nejtěžších najdou tam útulek budoucí matky a ústav postará se i nadále o ta malá roháčka, která ode jejich neřibá po narození na svět, nepopomene je slovem nejsladším! V ústavu tom ale jsou zaměstnání lidé, kteříž pochopí velkou opuštnost jak matek tak dětí v celém rozsahu a hledí jim pobyt tam zpříjemnit alespoň laskavým slovem. A že i veřejnost se o ty nebohé zajímá, jest vidno z dopisu, jež zaslal ústavu náš nezapomenutelný spisovatel Václav Beneš Třebízský: "... Tak se mně zdá, jakoby se nad těmihle dětmi z nalezince vznášela jako temný mrak nezaviněná kletba. Vždycky, kdykoli se na kterékoli z těchto dětí podívám, zdá se mně — jako bych viděl v očích strach a bázeň... to dítě jakoby tušilo, že ne, má někoho ve světě, kdo by je miloval, tak jako to vidí den co den kolem sebe. A ta jeho budoucnost — tak mňhává, tak pochybná, tak nejistá..." Pravdu napsal Třebízský, že budoucnost dětí těch jest nejistá. Kolik dětí dostane se do rukou nevdomitých pěstounů, již dítě zněl duševně... Však ústav není zřízen pouze pro svoobdobné. Činí se i tam výjimka, že správa jeho dovolí přístup též ženám vdávaným, ač jen v těžkých případech, kdy lékaři sami obávají, že se septes, transterní ženy do ústavu za účelem operativního zákročení, k čemuž je pohodlá citlivostí, by zbytečně dva životy zmařeny nebyly...

Za mého pobytu v Praze bylo v ústavu jedinou zábavou, navštěvovat Národní divadlo a obíhala jsem si zvláště drama. A tu v hlavních rolích vádala jsem často vystupující Maruška Bittnerová, jež hra vždy na mne mocně působila a co si neznámého říjalo mou duši. Byla jsem hrda, že my Češi můžeme se chlubit tak slavnou umělkyní, jakou byla M. Bittnerová. Jakou radost jsem měla, když mi I. asistent ohlásil, že nás ústav počti navštěvou máše slavná herečka, pl. Maruška Bittnerová, která se také těšila do budoucna, až sama bude — matkou. Asi o 2. hodině odpolední v průvodu obou asistentů kliniky věšla do oddělení šestinedělek pl. Bittnerová. V jedné dětské postýlce ležel chlapeček asi 3 dny starý, neobyčejně veliký (jak na německé klinice prof. barona z Rosthornu říkali: "Riesenkind"), měl dvě váhy ústavu 4,200 gr. čili 4 kg. 20 dkg. (A zde v Americe často řekne, že to neb ono novorozené váží 13 až 16 liber, což jest nesmysl, poněvadž je to nemožnost a pouhou jen reklamou, směšnou u lidí rozumných, než přece se najdou lidé, kteří tomu věří.) Bylo viděti ve tváři naší slavné umělkyně, že cit mateřství nedá se zapřítí. Vzala dítě k malé železné kolébce na své lokty a houkala tím malým buelkem, až ji I. asistent musel upozornit, že se houpáním přivozují do pokojů v trávení, načež sám vzal dítě na lokty a vážně ukazoval, jak se má s dítětem zacházeti... A tehdy v mladé mé mysli vynořily se všechny obrazy do budoucna, jak šťastně narozene, jak šťastně bude dítě, kteréž velká slavná umělkyně v mateřské lásce přivine k prsům svým...

Člověk mlád a osud mlád! Porod slavné umělkyně ukončen byl v domě (v Štěpánské ulici) za přítomnosti prof. V. Rubesky a bývalé školní habiřky Škodové a nám v ústavě byl telefonicky oznámeno, aby sál byl připraven pro "Klamskou"... Dítě předčasné narozene žilo asi 1 hodinu a matka v bezvědomí transferována ambulancí do ústavu. Byla poslušná vše, co věda lékařská usnala za dobré — však vše bylo marné, po 11-minutovém záchvatu nastal třídenní spánek a

o Novém roce 1895 o 5. hodině ranní zemřela ta, kteráž se tolik těšila na dítě a již osud ani nedobře, aby pocelovala malé své rozbé. Mateřství bylo vyváženo životem...

A naposled jsem viděla slavnou tu ženu, jež dovedla vložit duši ve svou hru, v českém pathologickém ústavě, kde pitvána byla prof. Hlavou. Tu myslí mou táhlo na tisíce nezodpověděných otázek, když jsem četla dobrozdání, jež přinášely všechny listy tehdy v Praze vycházející, co zavinilo smrt naší veliké umělkyně a zdali slavný ten profesor nalezl sídlo té velké duše, již dovedla vložit ve své umění...

V rakvi ležela tak klidná s tím zvláštním úsměvem na rtech, ježž ani smrt nedovedla setřítí a kterýž jí tak slušel v její hrách. — Já nepatrná po 14 letech věnuji Ti milou vzpomínku a dočnes lituji, že Ti nebylo dopřáno toho nejsladšího — býti matkou! (Kdo navštívil Národní divadlo, může tam užití poprsí Marušky Bittnerové.)

Marie Kajzarová, Wakita, Okla. — Ctná redakce a milé čtenářky! Dnes přicházím mezi vás ve velikém bolu a zármutku. Dne 15. prosince mně zemřel můj drahý nezapomenutelný manžel po jeden týden trvajícím nemoci na zápal plic. Zemřel v nejlepší věku 32 roků. Považte, milé družky, jaká je to rána pro mne a tři mé děti, ztratiti tak dobrého a milujícího manžela a starostlivého otce. Můj manžel byl povahy mírné a upřímné, tak že ztráta jeho jest pro nás nemahraditelná. Milé družky, to jsme měli smutné svátky a což teprve ten šedý večer! Všude pustota a prázdnota! Am vám nemohu vypsat to moje utrpení. Nebýt mých dětí, snad bych tu ránu ani nepřežila. Vždyť ani nemám, komu bych si požalovala! Dětky jsou ještě malé a ty mi říkají: "Mami, neplačte! Vy nesmíte plakat!" Ony nedovedou ještě pochopit, jaká to je pro ně ztráta. Sama jsem také byla sirotek, ztratila jsem svou drahou matku, když mně bylo šest roků. Co jsem se naplaka-la a co utrpení jsem přestála, to ví každá z vás, která jste tak brzy matku ztratila. Když jsem před třinácti léty přijela do této země plna naděje v lepší štěstí, než jaká mi bylo údelem ve staré vlasti, nepomyslila jsem si, co tu na mne čeká bolu a zklamání. Jak se ten osud krutě ke mně zachoval! Jak krátké bylo naše štěstí! Žili jsme s mým drahým manželem v míru a lásce pouhých deset let. Jak krátká to doba pro dvě tak se milující srdce! Milé družky, která máte hodného manžela, vaňte si ho, dokud ho máte! Dne 22. ledna budou tomu čtyři roky, co zemřela babička mého manžela ve stáří 82 roků a 10. dubna budou tomu tři roky, co zemřela jeho matka ve stáří 55 roků. Všichni jsme žili ve společné domácnosti. Tak to na nás jde dost často. Proč se mi, milé družky, nedvíte, že jsem si vám postěžovala, snad se mému srdci uleví. Ctnou redakci žádám, aby laskavě upravila můj dopis, neb pro sice špatně vidím. Srdce má pozdrav všem!

Ctná paní M. Kajzarová! — Přijímte moji nelicénu soustrast nad ztrátou tak citelnu a nenahraditelnou jako jest Vaše. Jen ten dovede pochopiti Vaši bolest, kdo něco podobného sám zažil. Buďte jen zmužilá a neste statečně rány osudu, žijte pro ty malíčky a těšte se z nich. Cití s Vámi a těšce Vám v duchu ruku Mil. Burešová.

Antonie Štastná, Du Bois, Neb. — Ctná redakce, velebená pořadatelka a milé čtenářky! Předně přijímte ode mne srdečný pozdrav. Odhodlala jsem se přijít zase mezi vás, milé sestry, do "Ženské Hlídky", neb jest naší povinností podat občas nějaké zprávy do milého nám časopisu. Každý že rád zprávy ojídná a proto by měl také každý podávati zprávy ze svého okolí. Vždycky, když obdržu "Pokrok", nejprve jej prohlídnu, než-li tam dopis z Du Bois, nikdy však ani dárky od tud tam nebudu. A přece jsem jista, že mnozí krajané zlejší "Pokrok" obdrží. Sami sice libují si ve čtení zpráv z jiných míst, ale tím nejdají o sobě něčeho vědětí — spoléhají se na každý, že povinnost tu jiný za něj vykoná. Kdy-

bychom se ale stále spoléhali jeden na druhého, tu bychom se nedočkali nikdy dopisu z naší domoviny, kde české osady. Tak jen, milé čtenářky, s chutí do psaní a co jsme v plný čas letní zameškali, dbejme teď v zimě hojně nahradit, ať máme co číst. — Musím s vámi sdělit, že jsme měli minulý rok špatnou úrodu. Zvláště brambory jsme skoro žádné nesklidili a ty, co jsme sklidili, ještě za nic nestály. Z jara pro velké sucho nevyrostly a na podzim zase moc přerostly, tak zase vzrostly a jsou moc bdné. Jiná léta měli jsme jich na brázde buší a loni sotva půl. Ovoce také moc nebylo, místy jen trochu višně a jablk. Pšenice se tu trochu uvedly, ale korný místy nestály za nic a teď po ní ještě žádné dobytek moc sečpá. Zdechlo zde moc prasat, krav i koní. — Také vám musím sdělit, že jsme tu měli též farmářskou výstavu, která trvala dva dny. Ve dne hráli v mlé a jeden večer hráli divadlo a druhý večer uspořádána byla taneční zábava, takže jsme tu měli hlouno jako o džulaji. Přijelo sem hodně farmářů a když si prohlédli celou výstavu, každý se divil, kde prý to ti farmáři vzali, když byl tak suchý a neúrodný rok. Byla na to opravdu pěkná podívaná. Něco takového jsme v Du Bois ještě neměli. Než musím již přestat a nechat si něco na podruhé. Vám, velebená pořadatelko pl. Burešová, srdečně a upřímně děkuji za prezent a přání k Novému roku. I já Vám přeji v tomto nastávajícím novém roce mnoho zdraví, štěstí a přízně. Také i vám, ctná redakce a milé čtenářky, přeji šťastný a veselý Nový rok a všeho dobrého od Ježíška.

Mary Vomáčka, South Omaha, Nebr. — Milé čtenářky! Jako tak mnohá z vás, i já čtu nejraději "Ženskou Hlídku". Jakmile nám posel přinese noviny (naš doktor odebral "Pokrok" a "Česko-Americký Venkov" a mnoho jiných časopisů, tak že mám hojnost čtení), tu vždy vyhledám nejprve "Ž. H." Myslím, že asi každý přemýšlí, bude-li ten nastávající rok šťastný. Minulý rok uběhl nám dosti šťastně. Když byla ta největší vedra, zajela jsem si do Denver, Colo., k mému synu Josefmu Vomáčkovi. Tam, když jsme měli pokdy, vyjela jsem si se snachou do parku a mezi kopece a lesy. Dne 27. července já, syn a jeho manželka vyjeli jsme na Moffat road. V 8 hodin ráno vyjeli jsme z nádraží a jeli jsme 60 mil ku kopcům a bylo nám projeti 28 tunely. Když jsme přijeli do prvního tunelu, konduktek rozžal světla a žádal cestující, aby zavřeli okna a až vyjede vlak ven, aby je zase otevřeli. Vlak sestával z šesti kar a dvou parostrojů, tak bylo moc kouře. Když jsme kus jeli, spatřili jsme ohromné skály, lesy, mezi kopecí snůh a velice krásný široký potok, v němž hrčela voda jako nejkrásnější krystal, lekdakes byla zelená tráva, květiny, kaluž vody, nějaký domek, někde železniční stanice a nějaký hotel, kde byla učiněna malá zastávka. V poledne jsme vyjeli na vrch do sněhu, kde prodávali kytičku květin za 10c. Lidé nanosili do kar sněhu a tam tropili s ním nepolechu. My jsme jeli ještě hodinu cesty za kopece. Bylo tam nádraží a tři hotely. Vystoupili jsme tedy z vlaku a syn, procházejce se, nalezl pěkné houby. Povídá: "Mami, co je to za houby?" Byly to krásné hříbky. Rozhlédnu se a spatřím plnou zem myrty. Tož jsem si jí s nevěstou natrhala a těm nějaké borovičky s kořený a vzaly domů. Ale věřte, když jsme jeli zpátky, myslila jsem si, že So. Omaha vícekrát už nespátím. Snejkali totiž s námi z díry do díry a když jsme vjížděli do poslehu, tu zase konduktek křičel, aby byla zhasena světla, snad proto, aby se svobodní hubičkova-la i ženati drželi za ruce. Než já chudší vyvalovala jsem oči a otvírala ústa, abych se nezadusila. 7 hodin večer byli jsme šťastně doma. Pak jsem jela zase s nevěstou daleko za Denver podívat se na hřbitov, na němž jest mnoho krásných pomníků a krytek se vzácných kamenů, které se jen svítí. Jest tam též jeden vysoký ná a Paříže; jsou tam pochovány tři osoby a tři hlavy, věrně to podobají nesulých, nalézají se na pomníku, na každé straně jedna, které jsou velmi bílé a nikdy se

nezmění. Byly jsme se též podívat na druhém hřbitově, kterýž se nalézá v Denver. I tam jest několik krásných hrobek a pěkných pomníků, pec na spalování mrtvol a vojenský hřbitov. Na všech hřbitovcích jsou krásné stromy, moc květin a kostel a mnoho mužů to opatruje. Také jsme si zajely na drábežnickou raně za Denver, kdež mají mnoho tisíc bílých leghornek. Jest opravdu ku podivu, co jsem vše viděla a nelze to ani vypsat, poněvadž by mi to redakce neuveřejnila — zabralo by to celý list. Podruhé více!

Františka Svobodová, Missoula, Mont. — Ctné družky! Přicházím zase na chvíli mezi vás, Tak starý rok uplynul a nevíme, co nám přinese rok nový. Ctné paní pořadatelce srdečně děkuji za zaslano mi pohlednici s přáním. Jak milá to je upomínka! Též i já bych si přála často se s Vámi sejit. Často čtu o návštěvách a proto, milé družky, která zavítáte do Omahy, navštivte paní pořadatelku a potěšte se vespolek, přiďte pak na jiné myšlenky. Také já vám musím sdělit, že jsem byla návštěvou u deery. Jsou všechny zdraví i obě vnučky. Zdržela jsem se u nich měsíc. Nejmladší deerska byla se mnou. Po dráze jde se tam hodinu a půl. Tak jsme u ní ztrávily vánoční svátky. Před svátky byly moc zaměstnány s výšivkami a posílaly dárky, i já jsem jich několik dostala. Též vám povím, že můj žed Hartley pochází až ze státu Missouri a sice z farmy od Marshfield 7 mil vzdálené. Ptal jsem se ho, zdali tam jsou nějaké Češi, ale on pravil, že neví o žádných. Dne 17. prosince oslavovali sté narozeniny jeho dědečka a všichni příbuzní byli pozváni na slavnost tu. Jest již chudák 10 roků slepý, a jímak prý vyhlíží tak, že může být živ ještě 10 roků. Můj manžel odejel navštívit bratra v Ludington, Mich. — Slečně Hotovév v Kramer, Nebr., přeji k Novému roku, aby se přání její vyplnilo a aby se matka její uzdravila. Jest rozzumá dívka. Některé děti to vynajdou, až už je pozdě. Viděla jsem nedávno dojemný výjev. Jistý synek objímal svou matku a jeho kamarád to viděl. Zablédla jsem slzy v očích jeho, když odcházel ven. Bylo mně ho velice líto, když jsem zvěděla druhý den, že jest sirotek, že jest mezi cizími lidmi. Nafká si prý, kdyby měl matičku, že by jí poslechl a všechno pro ni udělal. — S nedočkavostí čekala jsem na "Pokrok", jak to dopadne s panem Kyselkou. Jest to smutné, když musí za jiného trpět. Bylo by nám čechům věru k přání a ke cti, by se skutečný vrah vypátral. V anglických novinách nedávno stálo, že jistý muž též byl v podezření z vraždy a byl již 20 roků ve vězení, když se pravý vrah před smrtí přiznal. Když přišel domů, byl z něho dědeček a manželka jeho též už měla vlny bílé. Guvernér jest mu nápomocen, dává mu \$40 podpory měsíčně. V jiném podobném případě jest muž již 12 roků vězněn. Tak všelijaké neštěstí chodí po lidích. Všem krajanům, jakož i paní pořadatelce, redakci a celému personálu přeji zdraví a štěstí v tomto novém roce.

LITERATURA.

Výchova k manželství. Napsal Rud. Gerling. Vydaly Ženské Listy, 2646 Central Park Ave., Chicago, Ill. Toto upravené česko-americké vydání, s tiskovou opravou, dovostí psané, určeno je především dospívajícím dívkám a nevěstám, jimž autor formou ušlechtilou a případnou udílí poučení v pravdě otcovské a praktické rady k novému životu. Pro své valné mravní názory, podané i v neobchoulostivějších případech způsobem jemným a slušným, doporuču. Je se vřele práce tato matkám a jejich dětem. Nepravý stud zářuje v mnoho matek, aby se svými dětmi neovadoily o všecek, a nichž jim vysvětlení podati mají jen matky neb kniha, nikoli náhodou nebo snad i hřích. Nešťastí bez počtu zavinila tato nevědomost. Matky, učte své děti, jak tato muka nevědomosti a dejte jim poučení z této knihy. Cena vázaná v plátně 50c, poštou 55c. Tamtéž vyšla kniha "Co ženy věděti mají" v téže ceně.